

סדר נזיקין | מסכת סנהדרין קי"ב- מכות ו'
פרשת חיי שרה | ט"ז- כ"ב בחשוון (5-11 לנובמבר)

דף קי"ב: מעשר שני

אדם שיש לו פרות שגדלו בארץ ישראל, צריך להפריש מהם תרומות ומעשרות. תחילה מפרישים תרומה המיועדת לכהנים, אחר כך מעשר ראשון המיועד ללוויים, ואחר כך מפרישים מעשר נוסף: או "מעשר שני" או "מעשר עני"; בשנה שבה

מפרישים מעשר עני אין מפרישים מעשר שני, ובשנה בה מפרישים מעשר שני, אין מפרישים מעשר עני. כמאמר זה נלמד על מעשר שני. בזמן שבית המקדש היה קיים, בעל הפרות היה מפריש עשירית מהפרות ואוכל אותם בטהרה בירושלים. אם הוא רוצה, התורה מאפשרת לו לפדות את הפרות תמורת כסף, ואת הכסף יש להעלות לירושלים ולקנות בו דביר-מאכל. המאכל מתקדש בקדושת מעשר שני וחלים עליו שני דינים:

א. אפשר לאכול אותו בירושלים בלבד.

ב. לטמאים אסור לאכול אותו. היום, שלצערנו בית המקדש חרב, וגם כולנו טמאים, אין אפשרות לאכול מעשר שני, לפיכך פוידים את פרות מעשר שני ומעבירים את קדושתם למטבע.

דף קי"ג: מעשר שני מחוץ לירושלים

התורה מאפשרת לפדות מעשר שני רק מחוץ לירושלים, אך בירושלים אין פוידים אותו. ומה הדין אם לאדם יש לו פרות מעשר שני בירושלים והוא רוצה לפדות אותם, האם הוא רשאי להוציאם מירושלים ונשם לפדותם? מן התורה הדבר אפשרי, אך חכמים תיקנו שאין לעשות כן אלא מעשר שני שנכנס לירושלים לא יפדה שוב, גם אם יצא ממנה.

יש מקרה יוצא מן הכלל שבו אפשר לפדות את הפרות בירושלים עצמה: אם פרות המעשר-שני נטמאו. משום שפאשר הם עדין קדושים, אי אפשר לאכול אותם, כי אסור לאכול פרות קדושים שננטמאו. אכל אם יפדו אותם הם יהיו חולין, ואין כל איסור לאכול חולין טמאים. במקרה זה מותר לפדות אותם בירושלים.

יש אומרים
סימני מסכת
סנהדרין!

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת סנהדרין, דף קי"ג

"והכא בהא קמיפלגי: מר סבר "עוד" לגמרי משמע, ומר סבר "עוד" - לכמה שהיתה אינה נבנית, אבל נעשית היא גנות ופרדסים"

בא - בזה
קמפלגי - נחלקו

הסבר: חכמים נחלקו לגבי דינה של עיר הנידחת לאחר ששרפו אותה. לדעה אחת אסור לבנות אותה כלל מחדש, ולדעה השנייה אסור לבנות אותה לעיר כפי שהיתה, אבל אפשר לבנות על מקומה גנות ופרדסים.

על המפה

פרדסיה

פרדסיה היא מועצה מקומית בשרון, ממזרח לנתניה. אדמות היישוב נקנו בשנת תרפ"ח (1928) על ידי יונה פישר, יהודי מבלגיה שקיווה כי למקום יגיעו יהודים בלגים. לאחר שלא הגיעו תושבים למקום, קרא **אברהם טביב, יו"ר התאחדות התימנים בישראל, ליהודים ביישובים בנימינה, פתח תקווה ונווה שלום להקים יישוב יהודי חדש באזור השרון. **בשנת תרצ"ח (1938) הוקם במקום יישוב של עולי תימן**, ובמקום ניטע פרדס שפירותיו יוצאו לאירופה. בזמן מלחמת העולם השנייה היה היישוב בסכנת פירוק עקב חוסר היכולת לסחור עם אירופה, אך הוא ניצל בעזרת הסוכנות היהודית. תושבי פרדסיה סבלו רבות מפגיעתם של הערבים שישבו ליד היישוב, עד למלחמת העצמאות. בשנות ה-50 הוקמה ליד היישוב מעברת "שבות עם".**

פרדסיה (Wikipedia, Amos Meron)

מסכת מכות

דף ב': עדים זוממים

במסכת מכות שלושה פרקים. פרק א' עוסק בדיני "עדים זוממים", פרק ב' עוסק ברצח בשגגה שגולה לעיר מקלט, והפרק השלישי עוסק בעוברי עברה שנענשים מלקות.

מה הם עדים זוממים?

מדובר בעדי שקר שהעידו לרעת מישהו. כגון: הם רצו לחייב מישהו קמון שהוא לא היה חייב, למשל: הם העידו שהוא הזיק למישהו ובאמת הוא לא הזיק. דוגמה נוספת: הם רצו לחייב מישהו בעונש, למשל: הם העידו שהוא חילל שבת והוא מתחייב מיתת בית דין.

התורה קובעת ש**כך הוא עונשם של העדים הזוממים: את העונש שהם רצו לחייב את חברם - יחייבו אותם.** אם הם רצו לחייבו מאה זוז - יחייבו אותם מאה זוז, אם רצו לחייבו מיתה - יחייבו אותם מיתה. במהלך המסכת לומדים שלא כל עדי שקר הם "עדים זוממים" אלא באופנים שנקבעה התורה.

דף ג': הונאה

יש בתורה איסור הונאה במקח וממכר. הכונה היא שאסור למכור להטעות את הלקוח ולמכור לו חפץ ביותר ממחירו בלי שהלקוח מודע לכך. אם בכל זאת התכצעה הונאה, הדין כך:

א. אם החפץ נמכר **קצת יותר יקר ממחירו**, העסקה אינה מתבטלת, והמזכיר אפילו אינו צריך להחזיר את העודף, מפני שבדרך כלל אנשים מוחלים על כך.

ב. אם החפץ נמכר **יקר יותר בשישית ממחירו האמתי** - העסקה אינה מתבטלת, אבל המזכיר חייב להחזיר לקונה את העודף. למשל, אם המזכיר מכר בשישית שקלים רמקולים ששוים חמישים שקלים, הרי הוא לקח שישית מיותרת מן הקונה. בגמרא השישית מכונה "שתות".

ג. אם החפץ נמכר **ביותר של יותר משישית** - העסקה בטלה לחלוטין ועל המזכיר להחזיר לקונה את כל סכום הקניה.

★ | מן ההיסטוריה

הקמת מעברת "שבות עם"

"מעברת שבות עם", או "מעברת בית ליד", הוקמה בשנת תשי"א (1951) כמחנה עולים מצפון לפרדסיה. המעברה נבנתה במקומו של מחנה צבאי שהוקם על ידי הבריטים, והוכשרה לקליטת עולים. במעברה התגוררו אלפי אנשים בצפיפות רבה, ובמשך השנים עברו במעברה עשרות אלפי אנשים, ביניהם כאלו שהגיעו מאוחר יותר לעמדות בכירות בממשל ובכלכלה. מכיוון שהמעברה לא הייתה יישוב קבע, לא היתה רשות מקומית שתטפל בתושביה, והללו נאלצו להתמודד עם התנאים הקשים במקום, עד שהועברו למגורי קבע ביישובים אחרים. בשנת תשכ"ז (1967) הוחלט סופית על סגירת המעברה, ושטח שלה צורף מאוחר יותר לפרדסיה.

"מעברת בית ליד" בשרון, 1950 (Wikipedia)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבב ומנגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרויקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק f, 60 סרטונים ב- YouTube בשיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר
לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | inbalh@medison.co.il | טל.

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף ד': מים שאובים

התורה קובעת שְׁכָדִי לְהִיטֵהָר מְטוּמָאָה יֵשׁ לְטָבֹל בְּמִקְוָה. איילו מאגרי מים כְּשֵׁרִים לְטָבִילָה? בור שְׁנָאָגְרוּ בוּ מִי גִשְׁמִים כְּשִׁיעוֹר שֶׁל לְכָל הַפְּחוֹת 40 סָאָה מִים, מֵעֵין אֹי יָם (40 סָאָה הֵם בְּעָרֶךְ 550 לִיטְרִים). **רק בור שֵׁישׁ בוּ מִי גִשְׁמִים שְׁזָרְמוּ לְבוֹר בְּצוּרָה טְבֵעִית כְּשֶׁר לְמִקְוָה, אֲךָ אִם שָׁאֲבוּ מִים בְּכָלִי וְהוֹבִילוּ אוֹתָם לְבוֹר הֵם פְּסוּלִים לְמִקְוָה, מִים אֵלֶּה מְכֻנִּים "מִים שְׁאֻבִּים".**

האם מקוה שֵׁישׁ בוּ תַעֲרוֹכֶת שֶׁל מִי גִשְׁמִים וּמִים שְׁאֻבִּים כְּשֶׁר? בְּתִלְמוּד נִלְמַד שֶׁהַדָּבָר תָּלִי בְּמִקְרִים הַשּׁוֹנִים, אֲךָ לְעוֹלָם אַחֲרֵי שֶׁהַמִּקְוָה כָּבֵר הָיָה כְּשֶׁר, כְּלוּמָר שֶׁכָּבֵר הָיָה בוּ 40 סָאָה מִי גִשְׁמִים, הוּא אֵינוֹ נִפְסֵל אִם נִפְלוּ לְתוֹכוֹ מִים שְׁאֻבִּים שֶׁהִתְעָרְבוּ בוּ.

דף ה': "הכחשה" ו"הזמה"

התלמוד מלמדנו שֵׁישׁ מִקְרָה הַמְּכֻנָּה "הַזְמָה" וְיֵשׁ מִקְרָה הַמְּכֻנָּה "הַכְּחָשָׁה".

הַכְּחָשָׁה: שְׁנֵי עֵדִים מְעִידִים שֶׁרְאוּבוּ עֲשָׂה כֶּף וְכָר, לְמִשְׁלִ: מְעִידִים שֶׁהוּא נָטַל הַלֹּאָה בְּחֶצֶר בֵּיתוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן, כְּיוֹם רֵאשׁוֹן כְּשִׁעָה שְׁתֵּים בְּצִהְרִים, וְכָאִים עֵדִים אֲחֵרִים וְאוֹמְרִים: בְּכָלִי לֹא נָכוֹן, רְאוּבוּ הָיָה אֵיתָנוּ בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה בְּבֵית הַכְּנָסֶת. בְּמִקְרָה זֶה אֵין אֶפְשָׁרוֹת לְקַבֹּעַ מִי מִבְּיָן הָעֵדִים צוֹדְקִים וּמַתִּיחָסִים לְמִקְרָה כְּסָפֶק.

הַזְמָה: אִם הָעֵדִים הַשְּׁנָיִים כָּאִים וְאוֹמְרִים: אֵיךְ הָעִידוּתָם כֶּף? הָרִי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אֲתָם, הָעֵדִים, הָיִיתָם אֵיתָנוּ בְּבֵית הַכְּנָסֶת. בְּמִקְרָה זֶה הַתּוֹרָה קוֹבֵעֶת שֶׁהָעֵדִים הַשְּׁנָיִים נֶאֱמָרִים וְהָרֵאשׁוֹנִים מְשַׁקְרִים וְיֵשׁ לְהַעֲנִישָׁם כְּאֶשֶׁר זָמַר.

דף ו': עדות פסולה

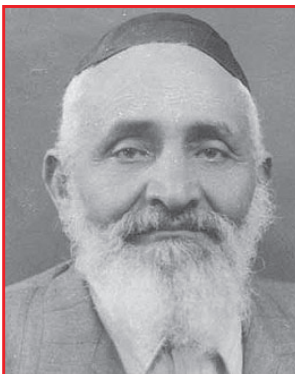
הַתּוֹרָה קוֹבֵעֶת שֶׁדְּרוּשִׁים לְכָל הַפְּחוֹת שְׁנֵי עֵדִים כְּדִי שֶׁהָעֵדוּת תִּתְקַבֵּל. מֶה קוֹרָה אִם בָּאִים שְׁלוֹשָׁה עֵדִים אוּ יוֹתֵר? בְּמִקְרָה זֶה אֶפִּילוּ שְׁדִי כְּשֵׁנִים, שׁוֹמְעִים אֶת דְּבָרֵי כּוֹלָם וְכוֹלָם הֵם עֵדִים. קִיָּמָה הַלָּכָה הַקּוֹבֵעֶת שֶׁאִם אֶחָד מִן הָעֵדִים נִפְסֵל, לְמִשְׁלִ הַתְּכַרֵּר שֶׁהוּא קְרוֹב שֶׁל אֶחָד מִבְּעִלֵי הַדִּין - כָּל הָעֵדוּת פְּסוּלָה. מֵעַתָּה אֶפִּילוּ אִם הָיוּ מֵאָה עֵדִים וְרַק אֶחָד מֵהֶם נִמְצָא קְרוֹב אוּ פְּסוּל לְעֵדוּת - בְּטִלָּה כָּל הָעֵדוּת. בְּדֶרֶךְ כָּלִי רִגְלִים לְכַנּוֹת הַלָּכָה ז' **"נִמְצָא אֶחָד מֵהֶם קְרוֹב אוּ פְּסוּל".**

הַלָּכָה נֹסֶפֶת בְּהַלְכוֹת עֵדוּת קוֹבֵעֶת **שֶׁהַדִּינִים צְרִיכִים לְשִׁמּוֹעַ אֶת הָעֵדוּת מִפִּי הָעֵדִים עֲצָמָם.** אִם הַדִּינִים אֵינָם מְכִינִים אֶת הַשָּׁפָה שֶׁבָּהּ מְדַבְּרִים הָעֵדִים אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲמִיד מִתּוֹרָגְמָן שֶׁיִּתְרַגֵּם לַדִּינִים אֶת דְּבָרֵיהֶם אֶלָּא צְרִיכִים לְחַפֵּשׁ דִּינִים הַיּוֹדְעִים אֶת אוֹתָהּ הַשָּׁפָה.

אברהם טביב

(תרמ"ט-תש"י, 1889-1950)

אברהם טביב ז"ל היה יו"ר מייסד של התאחדות התימנים בישראל וחבר הכנסת הראשונה. טביב נולד בתימן, למד צורפות ועבד לפרנסתו כשוחר. בגיל 20 עלה לארץ עם משפחתו בשיירה הראשונה של עולי תימן במסגרת העלייה השנייה, התיישב בראשון לציון ועבד כפועל ביקב וכשומר בכרמים. הוא הצטרף למפלגת "הפועל הצעיר" והחל לפעול בקרב עולי תימן. **טביב עסק בפעילות ציבורית, הניח את היסוד למספר שכונות ויישובים, ביניהם שיבת ציון, נוה ציון, מחנה יהודה ופרדסיה. בשנת תרפ"ג (1923) הקים טביב את התאחדות התימנים, בראשה עמד עד לפטירתו.** בשנת תש"ה (1945) הצטרף למפא"י, נבחר מטעמה לכנסת הראשונה, ונפטר במהלך כהונתו.

חבר הכנסת אברהם טביב
(Wikipedia)

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

א. מה ההבדל בין "הכחשה" ו"הזמה"?

ב. מה פירוש ההלכה "נמצא אחד מהם קרוב או פסול"?

ג. מה כמות המים שצריכה להיות במקווה כדי שהוא יהיה כשר?

את התשובות יש לשלוח במייל:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית*
והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

70
שנה למדינת ישראל

1961/תשכ"א

מבצע יכין

מבצע יכין היה מבצע להעלאת יהודי מרוקו לארץ, שהחל בסוף 1961 ונמשך כשלוש שנים עד 1964. בעקבות הקמת המדינה התחזקה האנטישמיות במרוקו, והתעורר חשש לגורלם של היהודים שם. תנועות הנוער החלוציות סייעו ליציאה חשאית של יהודים, באמצעות ספינות שהובילו אותם לגיברלטר או ספרד, ומשם הם המשיכו לארץ. ב-1954 הגיעו למרוקו שליחי המוסד והקימו מחתרת יהודית להגנה עצמית. לבסוף הרשה מלך מרוקו ליהודים לעזוב את ארצו, בתנאי שלא יצהירו שבכוונתם לעלות לארץ, ושהגוף המטפל בכך לא יהיה ציוני. ארגון ההגירה היא"ס נבחר לטפל במשימה, וממשלת ישראל שילמה 50 דולר עבור כל עולה. במהלך המבצע עלו לארץ כ-80 אלף יהודים.

תשכ"א/1961

דבר תורה לשולחן שבת

על הפסוק הפותח את הפרשה: "וַיְהִי חַיִּי שָׁרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֵׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׁרָה" אומר רש"י: "כולן שוין לטובה". דהיינו שכל שנותיה של שרה היו שוין לטובה.

שאלו על כך חז"ל: איך יכול להיות שכל חייה היו שוין לטובה? הרי היו לה תשעים שנה שבהן הייתה בצער על כך שאין לה ילדים, ועוד בעיות וצרות שניחתו עליה - האם השנים הללו שוות לשנים הטובות והשמחות שלאחר לידת יצחק?

על כך ענו המפרשים ואמרו שאכן כן. הכל שוין לטובה - גם בשנים הקשות וגם בשנים הטובות, שרה תמיד הייתה שרויה בשמחה ובאמונה גדולה בקב"ה. לכן נכון שבחייה של שרה היו גם תקופות קשות - אולם הכל שוין לטובה - גם בתקופות הללו היא הייתה בשמחה כמו בתקופות הטובות והאמינה שהכל לטובה = הכל שוין לטובה.

יש לי מושג | תפילת מנחה

תפילת מנחה היא התפילה הנאמרת מדי יום ביומו, ושניתן להתפלל אותה מחצות היום עד שקיעת החמה. המקור לתפילת מנחה הוא בפרשת חיי שרה בפסוק: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בִּשְׂדֵה לְפָנֹת עָרֵב". מכאן למדו חז"ל במסכת ברכות שיצחק תיקן את תפילת מנחה. לשוח בשדה - זה להתפלל, ולפנות ערב - זה זמן תפילת מנחה.

מה חשוב?

במפגש השבועי למדנו על מקווה טהרה. הקיפו בעיגול את המקומות שאפשר לטבול בהם כדי להיטהר:

ים אמבטיה

ברכת שחיה נהר

אגם מזרקה

מה משותף לכל המקומות הללו?

